

Kapitel 1

“Isterninger.”

“Hvad?”

“Isterninger, Roy.”

Roy Åsen og Leif Samuelson fiskede med flåd. De sad på hver sin sten ved en sø på Jarfjordfjellet uden for Kirkenes, der var kendt som et godt fiskevand, og spejdede ud over vandet. Snøren hang slapt ned fra enden af stangen, føjede sig efter vinden og dannede en bue i vandskorpen, men krusningerne gjorde det svært at få øje på flåddet.

“Ikke almindelige isterninger, men isterninger lavet af arktisk fjeldvand. I de der isterningeposer, de sælger i Rema 1000. Japanerne vil bestille dem hjem i læssevis over internettet. Så kan vi sælge til barer og hoteller i hele verden.”

“Det bliver et helvedes slæb. Okse op og ned ad fjeldet med dunke og hvad ved jeg. Og der er ingen, der køber isterninger over nettet.”

“Vandet hjemme i din vandhane kommer jo så godt som fra en arktisk fjeldsø. Vi putter et muldebær inden

i hver isterning. Det er der ingen, der har tænkt på før. Vi revolutionerer isterningearchitektur.

“Jeg tror ikke, der eksisterer nogen isterningearchitektur, Leif. Kun isterningeposeindustri og vandindustri. Og isterningemaskineindustri. Moderne køleskabe har jo små isterningemaskiner omme fortil.”

“Jo, jo, men ingen har solgt fryseklare poser med arktisk fjeldvand og multebær. Det er det, der er det geniale. Eksklusivt. Folk er vilde med den slags.”

“Genialt. Og hvordan vil du få multebærrene ind gennem det lillebitte hul i isterningeposen?”

“Det er vel ikke ... Hvad fanden ved du om isterningeproduktion?”

Roy rejste sig og gik ned til vandkanten, samlede fiskestangen op og spolede langsomt ind mod land. Indimellem gav han et lille ryk, så flåddet lavede små hop i vandoverfladen. “Lidt mere end dig, åbenbart. Tjek lige det her. Sådan lokker man en stor krabat til. Tirrer ørreden med flåddet, så bider den. Ørreder er enormt humørsyge. De mest humørsyge af alle ferskvandsfisk.”

“Tal til dem, Roy.”

“Hvad?”

“For at irritere dem. Tal til fiskene. Din dialekt vil få dem til at sætte i et selvmordsspring op på land og krepere for støvlesnuderne af dig. Snak løs om silde-trawlerne og alle de lækre damer i Ålesund.”

Den mørkegrønne teltdug blafrede i vinden, hvor det tynde, sandede lag jord havde sluppet den pløk, der holdt en af bardunerne. Lyden mindede Roy om de små plasticstrimler, han havde tapet på cyklen som

barn, så de flaprede mod hjulets eger, når han kørte. Han rejste sig op efter at have sat en ny orm på krogen og spoledet lidt ind, inden han i en rask bevægelse svang stangen fra ti minutter i til ti minutter over og tilbage til ti minutter i for så at slippe snøren med pegefingren. Flåddet landede midt ude på vandet, men ringene fra nedslaget nåede ikke at blive ret store, før de forsvandt i krusningerne. “Kik på dit ur, Roy,” havde hans far sagt. “Enden af stangen er minutviseren. Den skal stå på ti minutter i, når du begynder kastet. Du stopper, når den siger ti minutter over, og kører tilbage til ti i. Og dér lader du snøren gå.” Roy havde lært at sætte orm på krogen, før han selv kunne gå på wc.

“Jeg mødte Hege inde i Sparkjøp i går.” Han satte sig på hug nede ved vandkanten for at skylle fingrene, samtidig med at han holdt øje med flåddet. Nogle gange bed fisken på, lige så snart flåddet var landet, som om den hidsede sig op over forstyrrelsen og huggede til af raseri. “Hun var i Kirkenes for at fejre sin mors tresårsdag. Frode var der også.” Han tørrede hænderne i bukserne og gik tilbage for at sætte sig ved siden af Leif igen.

“Filmstjernen fra Berlevåg?”

“Ja. Filmstjernen Frode. Hvad har han, som jeg ikke har?”

Leif havde røget cigaretten ned til fingerspidserne og knipsede den hen mod bålpladsen foran teltet et lille stykke fra dem. “Glamourfaktoren.”

“En halvtredsårig optiker med måne.”

“Har ikke noget at sige. Berømmelse gør kvinderne dånefærdige af lyst.”

Roy nikkede. “Hvor mange år er det siden, *Heftig og begejstret* kom? Og alligevel bliver han stadig genkendt. Det er første gang, jeg møder Hege, siden hun stak af med den skide korpik. Jeg regnede med, at jeg ville komme til at flæbe eller kvaje mig på en eller anden måde, hvis jeg rendte på hende, sige et eller andet upasende eller pinligt. Men det gik egentlig okay. Bortset fra at jeg fortalte hende, at vi er ved at etablere et samisk oplevelsescenter for turister og er fuldt booket hele sommeren, mens en af kassedamerne i Sparkjøp fik Frodes autograf.”

“Et samisk oplevelsescenter? Så har du garanteret imponeret hende så meget, at hun kommer krybende tilbage, Roy. Det er næsten lige så skarpt tænkt som Arctic Power Powder.”

Fire år tidligere havde de planlagt produktionen af Arctic Power Powder, en blanding bestående af fem procent pulveriseret rensdyrgevir og femoghalvfems procent flormelis, der skulle give mænd verden over hamrende erektioner og kraft til at bruge dem. Hjemme i stuen hos Roy, hvor de plejede at sidde og se dokumentarserier fra Discovery om, hvordan man laver lynlåse eller konstruerer undersøiske togtunneller, havde de optimistisk beregnet produktionsomkostningerne til maks. to kroner pr. pakke inklusive emballage, hvortil der skulle lægges enogtyve kroner i A-post-porto til hele verden.

Med omkostninger på alt i alt treogtyve kroner og en salgspris på fireogtyve amerikanske dollars pr. pakke Arctic Power Powder ville de tjene 134 kroner pr. pakke, når omkostningerne var trukket fra. De ville

sælge Arctic Power Powder på eBay til millioner af potentielle kunder og regnede med at afsætte minimum tyve pakker om dagen, hvilket ville give en ugentlig indtægt på cirka nitten tusind kroner. Planen var, at de skulle skiftes til at arbejde en måned ad gangen og have en måned fri, og en arbejdsdag skulle ikke være på mere end tre timer.

Men så blev de jaget til skovs af tre vrede samer ved en renslagteplads, hvor de ville stjæle rensdyrgeværer midt om natten, og grundet råstofmangel kom Arctic Power Powder aldrig på markedet.

“Det er ikke, fordi jeg vil have hende tilbage. Men jeg er bange for, at jeg aldrig finder en som hende. Jeg fik hende til at grine, Leif. Første gang vi mødtes, fik jeg hende til at grine. Med uanstrengte, naturlige vitser. Det har jeg aldrig præsteret før med en kvinde, jeg var faldet for.”

“Hvad så med mænd?”

“Hvad?”

“Du får mænd til at grine. Har du aldrig overvejet, om du måske er homoseksuel? Du knevrer jo løs uden hæmninger, når du snakker med fyre. Naturligt og uanstrengt.”

“Nej, det er ikke sådan, det ...”

“Rykker det ikke lidt i rejen, når du ser mig i saunaen i Badeland?”

“For fanden, her prøver jeg at ...”

“Det er helt i orden, Roy. Jeg vil altid være din ven, også selv om du er liderlig efter mig.”

“Gå ad helvede til.”

“Nej, slap nu af. Jeg er ikke ude på at genere dig.”

Roy rettede atter blikket mod sit flåd. En fisk lavede ringe i overfladen en halv snes meter ude. “Vi skulle være blevet i Oslo. Hun trivedes der. Men så begyndte jeg at ævle om Irland.”

“Det var gået den vej uanset hvad, Roy. Ud over klippekanten. Lige meget hvor I havde boet. Ægte kærlighed lader sig ikke knække af geografi.”

“Kors i røven. Du burde skrive sangtekster til Bjørn Eidsvåg.”

“Bjørn Eidsvåg er en mand med stor karisma. Men du ved jo godt, jeg har ret.”

“Da vi var tilbage i Kirkenes, og hun fortalte, at hun var forelsket i et medlem af Berlevåg Mandskor ...”

“Glem det, Roy. Det er længe siden. Havet er fuldt af sild, som man siger.”

“Ja. Torhild, for eksempel.”

Leif så på ham. “Torhild? Hvem Torhild?”

“Kunde på postkontoret. Hun arbejder oppe i lægecenteret. Hun ser smadder godt ud. Men eftersom jeg ikke evner at tale med hende i sammenhængende sætninger, burde jeg måske bare hoppe ud fra klippen med det samme i stedet for at gå og pine mig selv i månedsvis. Indse, at skibet er sejlet. Eller søgt til en anden havn.”

“Skal vi ikke lade det være nok med den klippe-metafor? Du skulle heller ikke dyrke det med skib og afsejling. Du skal nok møde en, der er weird nok til at kunne lide dig. Ligesom mig selv. Siden Nina skred, har jeg mødt mange damer, der godt kan lide mig.”

“Jeg vil have noget varigt. Ikke sexbesøg hos gifte kvinder i overgangsalderen.”

“Modne kvinder ved, hvad det handler om, Roy. Du skulle lige vide.”

De havde sat sig hen til bålpladsen. Den tynde røg-fane fra Leifs cigaret steg op mod himlen, hvor solen stod lavt, men stadig var stærk nok til, at dens genskær i ståltermokandens låg blændede Roy, da han satte det til munden for at drikke en tår kaffe.

Leif fandt pølsebrød og baconpølser med ost frem fra en plasticpose i rygsækken og lagde dem i græsset ved siden af bålpladsen. Han børstede krummer af bukserne. Pølsebrødene var smuldret, da han fiskede dem op af posen. Friske pølsebrød var et lotteri med sjælden gevinst i Kirkenes' butikker. Han brækkede nogle små-pinde midt over og anbragte dem i en lille bunke midt i ildstedet sammen med tynde flager birkebark. Man skulle ofte gå langt for at finde andet end tynde, tørre grene fra visne enebærbuske i det nøgne landskab, men de havde samlet brænde på den tre kvarter lange gåtur op til søen. De havde fulgt den gamle tankvej, som tyskerne havde anlagt under Anden Verdenskrig for at transportere tung udrustning til den russiske front, og holdt til venstre hen over højdedrag med lav og vind-pisket lyng for at komme op til søen her. Vejen, der nu ikke var andet end to utydelige fordybninger i det grønne græs, fortsatte frem mod den russiske grænse, forbi stillinger, hvor fortabte mænd havde forsvaret tilbagestrækningen i det nådesløst åbne terræn og forsøgt at give kammeraterne et forspring, da bølger af russiske soldater trængte tyskerne tilbage. Der var ingen dækning ud over de huller, de havde gravet i jorden. Brugte patronhylstre og intakte ammunicionskasser af

træ lå stadig spredt rundt om stillingerne, som om de var blevet efterladt der dagen før. I den modsatte retning knejsede en grå lyttepost over en fjeldtop i horisonten, et af flere monumenter fra den kolde krig, hvor NATO-personale endnu overvågede russerne.

Leif stablede større pinde op mod hinanden oven over de små og derpå endnu større oven på dem. Så satte han en tændstik til barken.

Han var skaldet, men den solbrune hud, der aldrig falmede helt, selv ikke midt om vinteren, og det symmetriske ansigt med den markerede hage gav ham en sjælden maskulinitet, som Roy misundte ham, og som kvinderne faldt for. Han slap tilmed af sted med et lille overskæg, hvor der sommetider sad tørre krummer klæbet fast med torskerogn eller bananpålæg fra hans sidste mellemmad.

“SurvivorMan.”

“Hvad?” Leif vendte sig om mod Roy, der havde sat sig tilbage i lyngen for at holde øje med sit flåd.

“Du er en ren SurvivorMan. Ligesom ham på Discovery. Eller BaconpølseMan.”

“Vidste du godt, at i de første ostepølser lå osten som en stang gennem hele pølsen?”

“Nej, det vidste jeg ikke.”

“Når man stod foran kuglegrillen med en pils i hånden, kom osten i kog inde i pølsen og skabte et overtryk, så pølsen kunne eksplodere i et sydende ostehelvede lige op i synet på en, når man ville tage en bid.”

“Har du selv været ude for det?”

“Nej. Jeg var blandt de heldige.” Leif vendte sig om mod bålet igen. “Men nu om stunder er osten anbragt

som små partikler med mellemrum rundtom i pølsen, store nok og mange nok til stadig at give den karakteristiske, saftige smag af smeltet ost.”

“Du burde holde foredrag på ostepølse-museet.”

“Men det er sådan nogle idéer, vi skal hoste op med, Roy. Enkle, men geniale. Pølse er godt, og ost er godt. Ost inden i pølser er genialt. Vi må finde på noget enkelt, noget som ingen andre har fundet på, og som det ikke kræver så store ressourcer at starte op med.”

“Jeg synes stadig, RSC var en god idé. Der fandtes ikke sådan noget dengang, men jeg hørte om noget lignende i radioen her forleden. Vi skulle have satset på RSC. De store sikkerhedsselskaber ville have kastet sig over os, så snart vi kom på markedet. Så havde vi solgt hele lortet til et af dem og levet som grever og baroner i lang, lang tid. I stedet for at stå og klistre frimærker på breve for eddikesure personer, der har stået i kø i tre kvarter.”

RSC stod for Remote Security Company, og tanken var at tilbyde en billig overvågningsløsning til små og mellemstore virksomheder. Roy og Leif ville montere strategisk placerede kameraer med bevægelsesdetektorer uden på de bygninger, der skulle overvåges, og så snart et kamera registrerede en bevægelse, ville et computerprogram sørge for, at billederne fra det poppede op på skærmen hos Remote Security Operational Central i Leifs kælder via internettet. Var der tale om et indbrudsforsøg, ville Chief of Operations, Leif eller Roy, ufortøvet ringe til politiet i det område, hvor kameraet var placeret.

De var overbevist om, at Remote Security Company

ville revolutionere overvågningsbranchen. Men overvågningskameraer med bevægelsesdetektorer viste sig at være overraskende bekostelige. Og eftersom hverken Roy eller Leif havde erfaring med computere og programmering, ud over lejlighedsvis besøg på den slags websites, som ensomme mænd gerne besøger, og eftersom ingen af dem havde det ringeste kendskab til markedsføring, økonomistyring eller start af egen virksomhed i så stor målestok, blev Remote Security Company aldrig til noget. Til kvinder, de mødte ude i byen, fortalte de dog stadig, at de var ved at etablere sådan et innovativt overvågningsselskab.

“Det nytter ikke at blive ved med at køre frem med RSC, Roy. Du kværner bare løs om gamle idéer og jorder mine nye. Hvad med selv at hoste op med nogle nye i stedet for? Vi kommer i hvert fald ingen vegne med at sidde og jamre over ting, der ikke blev til noget.”

En fisk slog op i overfladen igen, denne gang ganske tæt ved Roys flåd, og han rejste sig og gik ned til fiskestangen, tog den op og vippede forsigtigt med spidsen. Se min orm, tænkte han. Kom nærmere, kom nu. Se min lækre, fede orm.

Leif stak to pølser på et spid, stillede det op ad bålpladsens sten og gik ned til Roy.

Roy og Leif holdt begge af at fiske med flåd i små fjeldsøer. På sådan nogle fisketure, i landskaber hvor menneskets eksistens ikke har sat sig spor, landskaber der kan få vandrere til at blive siddende på en sten, som en gletsjer efterlod sig for millioner af år siden, og sætte deres egen eksistens i perspektiv, faldt det naturligt at drøfte grundlæggende sider af livet. Men det

gjorde Roy og Leif ikke. De drøftede muligheder for hurtig rigdom og økonomisk uafhængighed. De følte, at skæbnen skyldte dem noget. En konstant følelse af, at der var noget bedre lige rundt om et hjørne, som de aldrig fik rundet.

Fisken slog op igen, denne gang en halv snes meter fra flåddet, og de satte sig tilbage til bålpladsen og spiste pølser. Solen gav ingen varme her sidst i maj, og det var grunden til, at fiskene ikke ville bide. Sneen var smeltet tidligt, og om en måneds tid, når de spinkle birketræer var blevet grønne, ville de varme vinde fra det sydøstlige Rusland få fiskene ud af vinterdøsen og fylde vandoverfladen med ringe. Efter maden blev de siddende og holdt øje med deres flåd, mens Leif røg og nynnede en melodi, Roy ikke kendte.

“Jeg så en statistik i *Finnmarken* i torsdags. De kommende år vil det østlige Finnmarken blive oversvømmet af turister. Måske skulle vi tage og gøre det? Lave en samelejr?”

Leif vendte sig om mod Roy. “Hvad?”

“Det er vildt eksotisk for dem, ikke? Midnatssol, rensdyr og arktisk tundra. Hele molevitten. Området regnes for uberørt i turistsammenhæng.”

Leif rystede på hovedet og smed et chokoladepapir på bålet, der snart ville oplyse en afgrænset cirkel rundt om dem, i takt med at solen sank stadigt længere ned bag NATO-lyttestationen på fjeldtoppen fem kilometer borte. “Der er souvenirsælgere nok her på egnen. Vi er ikke engang samer, Roy.”

“Jeg taler ikke om at stille et sametelt op ...”

“En lavvu.”

“Jeg taler ikke om at stille en lavvu op på torvet eller på Hurtigrutekajen, tage samedragt på og trække rundt med et rensdyr, mens jeg joiker. Jeg tænker større end som så. Jeg vil give de besøgende en følelse af det at være same.”

Leif rystede på hovedet. “Hvilket fornuftigt menneske på denne jord skulle ønske sig en følelse af det at være same?”

“Leif, turister er ikke fornuftige mennesker. Når man tager på ferie, har man sat så og så meget af til forbrug. Og man kan ikke tage hjem uden at have noget at prale med over for venner og bekendte. Når man kommer til et sted som Kirkenes, er der ganske enkelt ikke ret meget at bruge penge på, så turisterne vandrer hvileløst rundt efter oplevelser. Hvad som helst. Og hvis vi kan tilbyde dem at leve som samer i en kort periode, måske bare en formiddag, tror jeg gerne, de vil bruge deres penge på det. Rigtig mange penge endda. Udenlandske turister forventer, at alting er pissetyrt her i Norge.”

“Åh ja. Og så kan de få samekofter og samehuer ved indgangen, ligesom i det der Vikingland, eller hvad det nu hedder, nede i Tusenfryd. Der får man udleveret vikingehjelme og sværd. Jeg har engang været til julefrokost derinde.”

Roy rejste sig og gik hen til teltet for at fæstne den løse bardun, der fik teltdugen til at blafre. Det blæste stadig. Vinden mødte ingen modstand på sin vej hen over det nøgne landskab omkring dem med dets spredte enebærbuske i udkanten af mosedragene og fjeldskrånninger, der mange steder var overstrøet med klippe-

blokke og sten. Men den ville lægge sig, når solen var gået ned.

“Jeg mener det, Leif. Det her kan blive stort. Rigtig stort. Markedet er der, vi har dit jordstykke i Pasvik, hvor vi kan opføre lejren, og det behøver ikke at koste alverden. Vi skal have nogle lavvuer og en bålplads, og så får vi fat i nogle rener, folk kan fange med lasso, og serverer rensdyrragout. Jeg tipper på, vi kan tage syv hundred og halvtreds for en formiddag og måske femten hundred for et døgn. Med femten døgn gæster giver det toogtyve tusind per døgn.”

“Det lyder enormt arbejdskrævende. Et værre mas og bøvl. Turister kan være helt vildt krævende. Og vi bliver nødt til at bo der døgnet rundt. Ude i den sumpede vildmark, i telt. Det lyder fandeme ikke sjovt. Er du klar over, hvor mange myg der er derude i juli? Turisterne bliver helt tossede.”

“Dér tror jeg, du tager fejl. Jeg tror, turisterne vil være vilde med myggene. De vil i hvert fald være vilde med tanken om at komme hjem og fortælle om den totalt autentiske sameoplevelse, de har haft. ‘Du skulle have været der! Vi havde myg i ørerne og oppe i næsen! Det var noget af en oplevelse,’ vil de sige. Og det er det, de går efter. Oplevelser. Myggeplage er en oplevelse for dem.”

Han fiskede en pose slik op af lommen, tog et lyserødt bolsje op af den og puttede det i munden. Indimellem, når blæsten stilnede helt af, svirrede nogle få tidligt udklækkede myg omkring hovederne på dem. Disse første myg var af en eller anden grund større end dem, der blev udklækket i stort tal i slutningen af juni,

men virkede sløve og kluntede, når de forsøgte at holde en stabil kurs under indflyvningen mod de blodårer, der lokkede under Roys blege og Leifs solbrune hud.

“Du har ret i, at der skal knokles. Der skal knokles det hvide ud af øjnene i opstartsfasen, og der skal knokles ganske meget i driftsfasen. Men driftsfasen er kun på tre måneder om året. Tre måneder, Leif! Du har fri ni måneder om året. Med femten døgngæster i snit per døgn i tre måneder giver det cirka to millioner. En million til os hver! For tre måneders arbejde! Og så har jeg ikke regnet alle formiddagsgæsterne med. Det er hurtige penge, det her. En sand guldgrube, hvis vi kan formidle det budskab, at et ophold i vores samelejr er en eksklusiv oplevelse, man ikke kan få noget andet sted i verden. Hvor svært kan det være?”

Leif havde stillet sig ned til vandkanten for at spole sit flåd ind og tjekke, om der var noget tilbage af ormen på krogen.

“Sameland.”

Roy så på ham.

“Sameland?”

“Vi kalder det Sameland. Ligesom Disneyland og det der Sommerland nede i Telemarken.”

Kapitel 2

“Det er en mose.”

“Lidt sumpet, måske.”

“Det er en mose, Leif.”

Fra Roys hus på Sandnes var de kørt mod Pasvik og drejet fra hovedvejen ind på den smalle og dårligere vedligeholdte vej til museet på Strand. Da de havde fulgt den et par minutter, svingede Leif ind ad en grusvej.

De stod ved bilen, der holdt parkeret i vejkanten ved et langstrakt mosedrag. Leif pegede hen på træerne i den ene ende. “Vejen er jordstykkets vestlige grænse. Det strækker sig helt derned, hvor skoven begynder igen. Og helt op til den store sten dér.” Han gik forbi Roy og videre hen ad den vej, de var kommet kørende ad. “Kom så, Tykke.”

Roy indhentede ham, og de gik cirka hundrede meter svagt op ad bakke. Mosedraget blev atter til fyrreskov, og Leif sprang uden varsel over grøften, der skilte grusvejen fra skoven. Han vendte sig om mod Roy med hænderne i vejret og et bredt grin, der skubbede kin-

derne opad, så de blev til aflange boller under de brune øjne. “Her er Sameland.”

Roy så forbi ham. Fyrretræerne stod langt fra hinanden. Skovbunden var fast og dækket af fyrrenåle, blottet for buske og krat.

“Hvad siger du så, Roy?”

Nogle træer skulle fældes, men det var det hele. Skovstykket var stort nok til mindst fire store lavvuer og en indhegning til rener. Roy så på Leif og nikkede. “Jeg siger, at det her er Sameland.”

“Du har ikke set det bedste endnu.” Leif løb ind mellem træerne og forsvandt ud af syne bag en lille bakkekam. Roy fulgte efter og fandt ham ved en idyllisk bæk, der snoede sig ned mellem de høje træer. Han sad ved den dam, bækken dannede neden for et lille vandfald mellem to mosgrønne kampesten. “Pænt, ikke?”

Roy nikkede igen.

“Bækken her er perfekt, Roy. Vi kan drysse noget guldfarvet grus ned i den og lave guldvaskning. Jeg kan se det for mig: Japanere i samedragt med røven i vejret og vaskefade i hænderne. De vil pisse i bukserne af begejstring.”

Roy blev stående og stirrede tomt ud i luften. Han tænkte på hurtigsnakkende japanere med våde plamager i skridtet. “Har samerne egentlig tradition for at vaske guld?”

Leif så på ham. “I Sameland er alt muligt, Roy. I Sameland er alt muligt.”

Kapitel 3

Sør-Fosen Rendriftsammenslutning kræver totalt stop for alle planer om vindmølleparker i Fosen. Samtlige koncessioner, der er givet, skal trækkes tilbage.

“Det er værre end Alta-sagen,” udtalte advokat Geir Haugen. Advokaten brugte stærke ord, da han på pressekonferencen i Trones fremlagde rendrifterhvervets syn på vindmøllesagen. Haugen mener, der er tale om det største anslag mod samiske interesser nogensinde.

“Jeg vil hævde, at vi aldrig har set en mere alvorlig trussel mod den oprindelige befolkning i Norge, end vi ser her,” sagde Haugen på pressekonferencen. Han anser Norge for et af de værste lande, når det gælder undertrykkelse af deres egen oprindelige befolkning.

Sagen vil blive indbragt for Menneskerettighedsdomstolen i Haag, hvis ILO ikke finder frem til en løsning. Arvid Jåma fra rendriftsammenslutningen i Sør-Fosen siger, at det betyder enden på rendriften, hvis vindmølleplanerne føres ud i livet.

Audun Gåsland fik et glimt af sit eget spejlbillede i

glaslågen i den brune skabssektion over køkkenbordet, da han rejste sig for at slukke for radioen. Pandehåret lå som en mørkebrun masse ned over panden og skjulte en moden bums lige under håmgrænsen. Huden glinsede af sved, hvor poserne under de brune, tætsiddende øjne blev til kinder, og kæbepartiet var mørkt af tætte skægstubbe. Den vigende hage og de smalle skuldre fik ham til at virke fedladet, selv om han faktisk ikke var det. Vindmøller, tænke han? Kan man save vindmøller ned?

Audun var fireogtredve år og opvokset i Kjøllefjord sammen med sin mor og far og golden retrieveren Gonzo. Han var flyttet ind i Bjørkeveien på Prestøya i Kirkenes for fire måneder siden efter at have takket ja til en stilling i økonomiafdelingen i Sør-Varanger Kommune. Huset han boede i, et af de brune parcelhuse, som engang havde tilhørt amtet og været forbeholdt læger på sygehuset, bar præg af manglende vedligeholdelse på den måde, som et hus gerne gør, når det er beboet af mennesker, der ikke bor der længe nok til at opfatte det som deres hjem. Væggene trængte til at blive afslebet og frisket op med en gang hvidbejdse, og plænen havde bredt sig ind over dele af indkørslen. Men Audun havde andre ting at tænke på.

For toogtyve år siden, da Audun var tolv, var Gonzo blevet slået ihjel af samer. De påstod, at han havde angrebet deres renflok, og havde skudt ham med et haglgevær. Synet af den døde hund på jorden og visheden om, at Gonzo aldrig kunne finde på at angribe et rensdyr, havde givet ham et dybt og inderligt had til samer. Gonzo havde været hans eneste ven. Som barn

havde Audun på grund af en hovedbundslidelse måttet gnide håret ind i et ildlugtende middel hver morgen. Og ingen ville lege med Stinkhåret. Men Gonzo tog sig aldrig af lugten. Gonzo var altid glad for at se ham, og når Audun kom hjem fra skole, søgte han trøst hos sin trofaste hund. Når de lå der på sofaen i kælderstuen, var det ham og Gonzo mod resten af verden. Og da Gonzo blev dræbt, vældede hadet mod verden op i ham. Han slap det løs, lod sig styre af det, samlede styrke fra det. Han hadede alle, og allermost samer.

I 1989 var han blevet fyret fra sit første faste job i Rimi i Tana, da han blev grebet på fersk gerning i at "låne" en pose Taffelchips. Han havde fastholdt, at han havde tænkt sig at betale for den, men det hjalp ikke. Butiksbestyreren, der fyrede ham, var same.

Fem år senere, da han havde uddannet sig til revisor og fået arbejde i økonomiafdelingen i Båtsfjord Kommune, blev han afskediget efter at have "lånt" tre kontorstole, en lille kopmaskine og en computer med hjem. Personalechefen var same.

Den 18. januar 1998 fik han næsen brækket uden for delikatesseforretningen Cordoba i Alta. Audun havde udfordret en skihopper til slåskamp, fordi sidstnævnte havde flirtet med hans første og eneste store kærlighed, Saarra Keikkonen, en stovt og stortalende kvinde fra det nordlige Finland. Hun forlod ham tæt sammenslynget med skihopperen. Skihopperen var same.

Den brækkede næse blev dråben. Han gik op i limningen og kørte rundt i Finnmarken i sin mintgrønne Ford Sierra årgang 89 og hærgede samernes tørvehytter eller *gammer*, som de kaldte dem. Højt oppe i fjeldet

og langt ude på vidder, hvor næsten ingen kom, havde han overhældt gammer med benzin og sat en tændstik til og molesteret dem med motorsaven.

Det år samarbejdede politikredse over hele Finnmarken om at opklare treogfyrre tilfælde af hærværk på gammer, men uden resultat. Audun følte sig som et kriminelt geni og oplevede en høj grad af tilfredsstillelse. Det var mange år siden, han havde haft det så godt med sig selv, og det fik ham til at fortsætte guerrillakrigen mod samerne. Den gav ham en mission i en verden, hvor alle var imod ham. Det var, som om han slog igen for alle de gange, han ikke havde gjort det som lille i Kjøllefjord.

Og en dag dumpede en ansøgning om støtte til et projekt ved navn "Sameland" ned på hans skrivebord.

Kapitel 4

Geir Hilmar Løvås stod på den smalle læsserampe på bagsiden af Kirkescenteret og betragtede en russisk sømand, der kom ud ad sidedøren på skibsværftet Kimek. Den lyseblå værftshal tårnede sig op over administrationsbygningen på den anden side af vejen som en enorm legoklods. Han tilhørte sikkert besætningen på den store trawler, der var trukket op på beddingen for at blive slebet og malet. Rusten dækkede et større område af skroget, end den originale maling gjorde. Manden drejede rundt om indkøbscenterets nedre hjørne og forsvandt ud af syne, og Geir Hilmar skubbede metalcontaineren med pakker hen mod elevatoren.

Han styrede med sikker hånd containeren frem mellem de købelystne kunder på første sal, der pilede frem og tilbage mellem butikkerne på jagt efter gode tilbud på kogebøger og vandtætte rygsække, og standede op foran vareindgangen til postkontoret helt nede for enden af centeret. Han tastede den fircifrede pin-kode ind på panelet ved siden af den brede, grå dør.

Døren gik op, og han trillede ind med containeren, der var fyldt med økonomipakker og B-post. Ude i postbilen stod der en container mere, som skulle videre til postbutikken i supermarkedet i Bjørnevæn, hvor Geir Hilmar havde tænkt sig at indløse panten for de tomme ølflasker, der stod i tre bæreposer på gulvet foran passagersædet.

Flaskerne havde ligget strøet rundt om ham i lyngen ved en fiskerig fjeldsø tre uger før. “Hvad fanden ved I om ensomhed?!” havde han råbt til Roy og Leif, der stod ved vandkanten og gjorde fiskestængerne klar. Så var han skvattet ned af den lille campingstol bag på rygsækken, som han havde købt i lavprisvarehuset Europris, og fået sig trillet hen til en sten, hvor han blev siddende og skulede til dem. “Ingenting! Fandeme ikke en skid!” Sådan gik det, hver gang han drak sig fuld på fisketuren, og det var grunden til, at de sjældent inviterede ham med. Det var, som om det åbne, endeløse landskab og stilheden indgav ham en følelse af ubetydelighed, der blev yderligere forstærket af, at de eneste to andre mennesker i miles omkreds ignorerede ham totalt og hellere ville fiske end høre ham uddybe graden af sin ensomhed.

Geir Hilmar passerede Roy inden for døren til postkontoret og stillede containeren med pakker ved den firkantede cementsøjle midt i sorteringslokalet. Roy holdt en skanner i hånden, som han skulle registrere pakkerne med, inden de blev lagt på hylderne.

“Hvad med pengeforsendelserne, Geir Hilmar?”

Geir Hilmar grinede. De havde en indbyrdes konkurrence kørende om at finde på den bedste måde at

udplyndre arbejdsgiveren på. “Hvad for nogen pengeforsendelser?”

Roy pegede på den røde pose med værdipost, som Geir Hilmar holdt i hånden. Den var lavet af slidstærk, gummiagtig plastic og forseglet med stærk lim, så den var nærmest umulig at rive i stykker med de bare hænder. “Kom med hen til sorteringsbordet.” Han tog posen ud af hånden på Geir Hilmar, åbnede den ved at klippe de tre øverste centimeter af med en krum saks, de normalt brugte til at klippe postsækkenes snører over med, og trak en mindre pose adresseret til Sparebanken Nord-Norge ud. “Kan du se, hvad der står her?” Roy pegede på et tal øverst oppe på posen, til højre for adressen.

“Værdi: 10.000 ...”

“Nemlig. Ti tusind.”

Når man sendte noget som værdipost, skulle indholdets værdi af forsikringshensyn angives uden på emballagen. Hvis værdien oversteg ti tusind, steg portoen for hver tusindkroneseddel ud over de ti tusind.

“For nogle måneder siden kom jeg ved en fejltagelse til at åbne en værdiforsendelse til Sparebanken Nord-Norge.” Roy lagde posen på sorteringsbordet. “Jeg troede, den var til os, for vi havde også bestilt kontanter, og poserne fra Norges Bank er helt ens. Inde i posen var der dollars og euro til en værdi af 500.000 kroner. Bankerne er nærige som ind i helvede. De tager chancen og håber på, at der ikke sker noget, bare for at spare den ekstra porto. Tænk på, at de kun har forsikret forsendelsen for ti tusind. Og så sender de en halv million i fremmed valuta på så usikker en måde.

Har du været på kursus i, hvad du skal gøre, hvis der kommer en maskeret stodder med en revolver hen til dig på læsserampen og beder om den røde pose? Det tror jeg ikke, du har, Geir Hilmar. Og du har ikke nogen røverialarm, du kan trykke på for at tilkalde politiet. Det kan næsten ikke blive nemmere. Vel?”

Geir Hilmar så på ham og nikkede. “Imponerende, Roy. Men du har åbenbart ikke tænkt over variableerne. Hvis du spørger mig, er der for mange tilfældigheder inde i billedet her. For det første, hvordan kan man vide, at der er en pengeforsendelse i værdiposen? Bankerne bestiller ikke på faste tidspunkter, og man kan vel ikke røve posen hver evig eneste dag, lige indtil man rammer en pengeforsendelse? Ergo skal man vide, hvornår bankerne afgiver bestilling, og det komplicerer det hele gevaldig meget, for det kræver, at man har en insider i Norges Bank eller Sparebanken Nord-Norge. Jo færre involverede, jo bedre. Og hvordan vil du overtale en eller anden ansat i Norges Bank eller Sparebanken Nord-Norge til at deltage i et postrøveri?”

Roys smil falmede.

“For det andet er det umuligt at vide på forhånd, hvornår pengeforsendelsen når frem til Kirkenes. Som du ved, er postgangen heroppe i Finnmarken jo ikke just kendt for at være forudsigelig og præcis. Jeg kan se for mig, hvordan du står nede på læsserampen med hjemmestrikket elefanthue og en legetøjspistol fra Brio, og så er flyet aflyst, fordi en eller anden pilot har glemt at stille uret om til sommertid. Og hvad har du tænkt dig at sige til dem, der plejer at holde smøgpause derude, når du står og venter på postbilen?”

Roy gik i gang med at læsse containerens øverste småpakker over på en pakkevogn.

“Alt i alt en tvivlsom plan, Roy.”

“Skal du ikke have eksprespakkerne kørt ud inden tolv?” Roy trykkede på en knap med et billede af en nøgle, og døren gik op.

Geir Hilmar grinede på vejen ud. “Jeg går på ferie i næste uge, forresten.”

Om mandagen ville han køre til Vardø, hvor Norges Bank havde et afdelingskontor.